Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK TRIBUNÁLU (velkého senátu)

2. října 2024*

„Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině – Zákaz poskytovat právní poradenské služby ruské vládě a subjektům usazeným v Rusku – Základní poslání advokátů v demokratické společnosti – Právo advokátů poskytovat právní poradenské služby – Právo na poradenství od advokáta – Články 7 a 47 a čl. 52 odst. 2 Listiny základních práv – Nezávislost advokáta – Právní stát – Proporcionalita – Právní jistota“

Ve věci T-797/22,

Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles, se sídlem v Bruselu (Belgie), a další žalobci, jejichž jména jsou uvedena v příloze[1], zástupci: P. de Bandt, T. Ghysels, T. Bontinck a A. Guillerme, advokáti,

žalobci,

podporovaní:

Bundesrechtsanwaltskammer, se sídlem v Berlíně (Německo), zástupci: J.-P. Buyle, D. Van Gerven a N. Azizollahoff, advokáti,

a

Ordre des avocats de Genève, se sídlem v Ženevě (Švýcarsko), zástupci: F. Zimeray, advokát,

vedlejšími účastnicemi řízení,

proti

Radě Evropské unie, zástupci: V. Piessevaux a S. Lejeune, jako zmocněnci,

žalované,

podporované:

Estonskou republikou, zástupci: M. Kriisa, jako zmocněnkyně,

* Jednací jazyk: francouzština.

[1] – Seznam dalších žalobců je připojen pouze ke znění oznámenému účastníkům řízení.

Evropskou komisí, zástupci: J.-F. Brakeland, C. Giolito, M. Carpus Carcea a C. Georgieva, jako zmocněnci,

a

Vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, zástupci: F. Hoffmeister, L. Havas a M. A. Almeida Veiga, jako zmocněnci,

vedlejšími účastníky řízení,

TRIBUNÁL (velký senát),

ve složení: M. van der Woude, předseda, S. Papasavvas, R. da Silva Passos, A. Kornezov, L. Truchot, S. Gervasoni (zpravodaj), N. Półtorak, P. Nihoul, U. Öberg, C. Mac Eochaidh, T. Pynnä, J. Martín y Pérez de Nanclares, M. Brkan, P. Zilgalvis a I. Gâlea, soudci,

za soudní kancelář: V. Di Bucci, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení, zejména k:

– žalobě došlé kanceláři Tribunálu dne 26. prosince 2022,

– spisům vedlejších účastníků došlým kanceláři Tribunálu od Komise, Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Estonské republiky, Bundesrechtsanwaltskammer a Ordre des avocats de Genève ve dnech 4. května, 12. května, 22. června, 25. července a 21. srpna 2023,

– návrhu na úpravu žaloby došlému kanceláři Tribunálu dne 5. května 2023,

– písemné otázce Tribunálu položené žalobcům a jejich odpovědi na tuto otázku došlé kanceláři Tribunálu dne 27. února 2024,

po společném jednání konaném dne 12. března 2024,

vydává tento

Rozsudek

1 Žalobou podanou na základě článku 263 SFEU se žalobci, Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles (nizozemská advokátní komora v Bruselu, Belgie) a další fyzické a právnické osoby, jejichž jména jsou uvedena v příloze, domáhají zrušení zaprvé čl. 1 bodu 12) nařízení Rady (EU) 2022/1904 ze dne 6. října 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2022, L 259 I, s. 3), v rozsahu, v němž nahrazuje a mění čl. 5n odst. 2 a 4 až 12 nařízení Rady (EU) č. 833/2014 ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2014, L 229, s. 1), pokud jde o právní poradenské služby, zadruhé čl. 1 bodu 13) nařízení Rady (EU) 2022/2474 ze dne 16. prosince 2022, kterým se mění nařízení č. 833/2014 (Úř. věst. 2022, L 322 I, s. 1), v rozsahu, v němž nahrazuje a mění čl. 5n odst. 2 a 4 až 11 nařízení č. 833/2014, pokud jde o právní poradenské služby, a zatřetí čl. 1 bodu 13)

nařízení Rady (EU) 2023/427 ze dne 25. února 2023, kterým se mění nařízení č. 833/2014 (Úř. věst. 2023, L 59 I s. 6), v rozsahu, v němž vkládá do nařízení č. 833/2014 článek 12b odst. 2a, pokud jde o právní poradenské služby.

I. Skutečnosti předcházející sporu

2 Žalobci jsou belgické advokátní komory a belgičtí advokáti.

3 V březnu 2014 Ruská federace protiprávně anektovala Autonomní republiku Krym a město Sevastopol (Ukrajina) a od té doby soustavně provádí destabilizační činnost na východě Ukrajiny. V reakci na tyto kroky zavedla Evropská unie omezující opatření vzhledem k činnostem Ruské federace narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny a omezující opatření v reakci na protiprávní anexi Autonomní republiky Krym a města Sevastopol Ruskou federací.

4 Dne 17. března 2014 bylo přijato rozhodnutí Rady 2014/145/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2014, L 78, s. 16), a nařízení Rady (EU) č. 269/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2014, L 78, s. 6).

5 Následně bylo přijato rozhodnutí Rady 2014/512/SZBP ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2014, L 229, s. 13) za účelem zavedení omezujících opatření cílených na oblast přístupu na kapitálové trhy, obrany, zboží dvojího užití a citlivých technologií, zejména v odvětví energetiky. Vzhledem k tomu, že Rada Evropské unie měla za to, že posledně uvedená opatření spadají do působnosti Smlouvy o FEU a jejich provádění vyžaduje regulační opatření na úrovni Unie, přijala nařízení č. 833/2014, které obsahuje podrobná ustanovení k uplatňování požadavků uvedených v rozhodnutí 2014/512 jak na unijní úrovni, tak v členských státech.

6 Dne 15. února 2022 přijala Gosudarstvennaja duma Federalnogo Sobrania Rossiskoj Federacii (Státní duma Federálního shromáždění Ruské federace) rezoluci žádající prezidenta Ruské federace, aby uznal části východní Ukrajiny, které si nárokují separatisté, za nezávislé státy. Dne 21. února 2022 podepsal prezident Ruské federace výnos uznávající nezávislost a svrchovanost samozvané „Doněcké lidové republiky“ a „Luhanské lidové republiky“ a nařídil vyslat na tato území ruské ozbrojené síly. Dne 24. února 2022 oznámil prezident Ruské federace zahájení vojenské operace na Ukrajině a téhož dne zaútočily ruské ozbrojené síly na Ukrajinu na několika místech této země.

7 Ve stejný den učinil Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku prohlášení jménem Unie, v němž odsoudil „nevyprovokovanou invazi“ ozbrojených sil Ruské federace na Ukrajinu, a uvedl, že reakce Unie bude zahrnovat odvětvová i individuální omezující opatření. V závěrech přijatých téhož dne na mimořádném zasedání Evropská rada co nejdůrazněji odsoudila tuto „nevyprovokovanou a neodůvodněnou agresi“ a uvedla, že Ruská federace svými protiprávními vojenskými akcemi, za které by měla nést odpovědnost, hrubě porušuje mezinárodní právo a zásady Charty Organizace spojených národů a ohrožuje evropskou i celosvětovou bezpečnost a stabilitu.

8 Evropská rada ve svých závěrech ze zasedání konaného ve dnech 23. a 24. června 2022 uvedla, že v práci na „sankcích“ se bude dále pokračovat, a to i s cílem posílit jejich uplatňování a zabránit jejich obcházení.

9 Dne 21. září 2022 se Ruská federace rozhodla dále zintenzivnit svou agresi vůči Ukrajině tím, že podpořila uspořádání protiprávních „referend“ v Ruskem okupovaných částech Doněcké, Chersonské, Luhanské a Záporožské oblasti, vyhlášením mobilizace v Ruské federaci a novými hrozbami použití zbraní hromadného ničení. Po těchto „referendech“ prezident Ruské federace formalizoval ruskou anexi ukrajinských oblastí Doněck, Luhansk, Záporoží a Cherson.

10 Dne 30. září 2022 přijali členové Evropské rady prohlášení, v němž odsoudili protiprávní anexi ukrajinských oblastí Doněck, Luhansk, Záporoží a Cherson ze strany Ruska a uvedli, že Rusko ohrožuje globální bezpečnost. Členové Evropské rady prohlásili, že v reakci na protiprávní činnost Ruska zintenzivní svá omezující opatření a dále posílí tlak na Rusko, aby ukončilo svou útočnou válku.

11 Dne 6. října 2022 přijala Rada rozhodnutí (SZBP) 2022/1909, kterým se mění rozhodnutí 2014/512 (Úř. věst. 2022 I, L 259, s. 122). Téhož dne přijala Rada na základě článku 215 SFEU nařízení 2022/1904.

12 Bod 19 odůvodnění nařízení 2022/1904 vymezuje právní poradenské služby zakázané tímto nařízením následovně:

„Rozhodnutí (SZBP) 2022/1909 […] rozšiřuje stávající zákaz poskytování některých služeb do Ruské federace tím, že zakazuje poskytování architektonických a inženýrských služeb, jakož i poradenských služeb v oblasti IT a právních poradenských služeb. […] Právní poradenské služby zahrnují poskytování právního poradenství zákazníkům v nesporných záležitostech, včetně obchodních transakcí, [zahrnujícího] uplatňování nebo výklad práva; účast s klienty nebo jejich jménem na obchodních transakcích, jednáních a jiných [transakcích] se třetími stranami a přípravu, provádění a ověřování právních dokumentů. Právní poradenské služby nezahrnují zastupování, poradenství, přípravu a ověřování dokumentů v souvislosti se službami právního zastupování, zejména ve věcech nebo řízeních před správními orgány, soudy, jinými řádně zřízenými soudními tribunály a v rozhodčích a mediačních řízeních.“

13 Článkem 1 bodem 12) nařízení 2022/1904 byl do nařízení č. 833/2014 vložen nový článek 5n, který nahradil dřívější článek a stanovil mimo jiné zákaz poskytování právních poradenských služeb (dále jen „sporný zákaz“) následovně:

„2. Zakazuje se přímo či nepřímo poskytovat architektonické a inženýrské služby, právní poradenské služby a poradenské služby v oblasti IT:

a) vládě Ruska nebo

b) právnickým osobám, subjektům nebo orgánům usazeným v Rusku.

[…]

4. Odstavec 2 se nevztahuje na poskytování služeb, které jsou nezbytně nutné pro ukončení do 8. ledna 2023 smluv, které jsou v rozporu s tímto článkem a které byly uzavřeny před 7. říjnem 2022, nebo doplňkových smluv nezbytných pro plnění těchto smluv.

5. Odstavce 1 a 2 se nepoužijí na poskytování služeb, které jsou nezbytně nutné pro výkon práva na obhajobu v soudním řízení a práva na účinnou právní ochranu.

6. Odstavce 1 a 2 se nepoužijí na poskytování služeb, které jsou nezbytně nutné k zajištění přístupu k soudnímu, správnímu nebo rozhodčímu řízení v členském státě, nebo k uznání nebo vymáhání rozsudku nebo rozhodčího nálezu vydaného v členském státě, pokud je toto poskytování služeb v souladu s cíli tohoto nařízení a nařízení Rady […] 269/2014.

7. Odstavce 1 a 2 se nepoužijí na poskytování služeb určených k výlučnému použití právnickými osobami, subjekty či orgány usazenými v Rusku, které vlastní nebo výhradně či společně ovládá právnická osoba, subjekt nebo orgán založený nebo zřízený podle práva některého členského státu, země, která je členem Evropského hospodářského prostoru, Švýcarska nebo [partnerské země uvedené] na seznamu v příloze VIII.

8. Odstavec 2 se nepoužije na poskytování služeb, které jsou nezbytně nutné pro mimořádné situace v oblasti veřejného zdraví, naléhavou prevenci nebo zmírnění událostí s pravděpodobným závažným a významným dopadem na lidské zdraví a bezpečnost nebo na životní prostředí nebo v reakci na přírodní katastrofy.

9. Odstavec 2 se nepoužije na poskytování služeb, které jsou nezbytné pro aktualizaci softwaru pro nevojenské použití a nevojenské koncové uživatele a jež jsou dovoleny podle čl. 2 odst. 3 písm. d) a čl. 2a odst. 3 písm. d) ve vztahu ke zboží uvedenému na seznamu v příloze VII.

10. Odchylně od odstavců 1 a 2 mohou příslušné orgány za podmínek, které považují za vhodné, uvedené služby povolit, pokud určí, že jsou nezbytné pro:

a) humanitární účely, jako jsou dodávky nebo usnadnění dodávek pomoci, včetně zdravotnického vybavení, potravin nebo převozu humanitárních pracovníků a související pomoci, nebo pro evakuaci;

b) činnosti občanské společnosti, které přímo podporují demokracii, lidská práva nebo právní stát v Rusku; nebo

c) fungování diplomatických a konzulárních zastoupení Unie a členských států nebo partnerských zemí v Rusku, včetně delegací, velvyslanectví a misí, nebo mezinárodních organizací v Rusku požívajících výsad podle mezinárodního práva.

11. Odchylně od odstavců 1 a 2 mohou příslušné orgány za podmínek, které považují za vhodné, uvedené služby povolit, pokud určí, že jsou nezbytné pro:

a) zajištění kritických dodávek energie uvnitř Unie a nákupu, dovozu nebo přepravy titanu, hliníku, mědi, niklu, palladia a železné rudy do Unie;

b) zajištění nepřetržitého provozu infrastruktur, hardwaru a softwaru, které mají zásadní význam pro lidské zdraví a bezpečnost nebo pro bezpečnost životního prostředí;

c) zřízení, provoz, údržbu, dodávky a přepracování paliva a bezpečnost civilních jaderných kapacit a pro pokračování navrhování, konstrukcí a uvádění do provozu nezbytných pro dokončení civilních jaderných zařízení, dodávky prekurzorového materiálu pro výrobu radioizotopů pro lékařské účely a podobných lékařských aplikací nebo kritické technologie pro monitorování radiace v životním prostředí, jakož i pro civilní jadernou spolupráci, zejména v oblasti výzkumu a vývoje; nebo

d) poskytování služeb elektronických komunikací telekomunikačními operátory Unie, jež jsou nezbytné pro provoz, údržbu a bezpečnost, včetně kybernetické bezpečnosti, služeb elektronických komunikací v Rusku, na Ukrajině, v Unii, mezi Ruskem a Unií a mezi Ukrajinou a Unií a pro služby datových center v Unii.

12. Dotčený členský stát informuje ostatní členské státy a Komisi o každém povolení uděleném podle odstavců 10 a 11 do dvou týdnů od jeho udělení.“

14 Dne 16. prosince 2022 přijala Rada rozhodnutí (SZBP) 2022/2478, kterým se mění rozhodnutí 2014/512 (Úř. věst. 2022, L 322 I, s. 614), a na základě článku 215 SFEU nařízení 2022/2474.

15 Článek 1 bod 13) nařízení 2022/2474 změnil, pokud jde o zákaz poskytování právních poradenských služeb, článek 5n nařízení č. 833/2014 pouze z formálního hlediska. V článku 5n odst. 10 nařízení č. 833/2014 došlo ke sloučení dřívějších odstavců 10 a 11, aniž se změnil normativní obsah těchto odstavců.

16 Dne 25. února 2023 přijala Rada rozhodnutí (SZBP) 2023/434, kterým se mění rozhodnutí 2014/512 (Úř. věst. 2023, L 59 I, s. 593), a na základě článku 215 SFEU nařízení 2023/427.

17 Nařízení 2023/427 znění článku 5n nařízení č. 833/2014 nezměnilo. Článek 1 bod 13) nařízení 2023/427 však zavedl novou výjimku ze sporného zákazu, a to prostřednictvím nového odstavce 2a, který byl vložen do článku 12b nařízení č. 833/2014 a zní následovně:

„2a Odchylně od článku 5n [nařízení č. 833/2014] mohou příslušné orgány povolit pokračovat v poskytování služeb v něm uvedených do 31. prosince 2023, pokud je nezbytně nutné pro stažení investic z Ruska nebo ukončení obchodních činností v Rusku, za předpokladu, že jsou splněny tyto podmínky:

a) dotčené služby jsou poskytovány právnickým osobám, subjektům nebo orgánům vzešlým ze stažení investic a v jejich výhradní prospěch a

b) příslušné orgány, které rozhodují o žádostech o povolení, nemají dostatečné důvody domnívat se, že by tyto služby mohly být určeny, přímo či nepřímo, pro ruskou vládu nebo vojenského koncového uživatele nebo že by mohly mít vojenské konečné použití v Rusku.“

II. Návrhová žádání účastníků řízení

18 Žalobci, podporovaní Bundesrechtsanwaltskammer (Spolková advokátní komora) a Ordre des avocats de Genève (Advokátní komora v Ženevě), navrhují, aby Tribunál:

– zrušil čl. 1 bod 12) nařízení 2022/1904 v rozsahu, v němž nahrazuje a mění čl. 5n odst. 2 a 4 až 12 nařízení č. 833/2014, pokud jde o právní poradenské služby, čl. 1 bod 13) nařízení 2022/2474

v rozsahu, v němž nahrazuje a mění čl. 5n odst. 2 a 4 až 11 nařízení č. 833/2014, pokud jde právní poradenské služby, a čl. 1 bod 13) nařízení 2023/427 v rozsahu, v němž vkládá do nařízení č. 833/2014 článek 12b odst. 2a, pokud jde o právní poradenské služby;

– uložil Radě náhradu nákladů řízení.

19 Rada, podporovaná Estonskou republikou, Evropskou komisí a Vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, v podstatě navrhuje, aby Tribunál:

– odmítl žalobu jako nepřípustnou v rozsahu, v němž směřuje ke zrušení čl. 5n odst. 10 a čl. 12b odst. 2a nařízení č. 833/2014 (dále jen „ustanovení o povolování“);

– zamítl žalobu jako neopodstatněnou;

– uložil žalobcům náhradu nákladů řízení.

20 Estonská republika, Komise a Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku dále navrhují, aby Tribunál žalobu v plném rozsahu odmítl jako nepřípustnou.

III. Právní otázky

A. K přípustnosti

21 Rada má za to, že žaloba je přípustná v rozsahu, v němž se týká čl. 5n odst. 2, 4 až 9 a 11 nařízení č. 833/2014. Naproti tomu zpochybňuje přípustnost žaloby v rozsahu, v němž zní na zrušení ustanovení o povolování. Pouze Estonská republika, Komise a Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku mají za to, že žaloba je nepřípustná v plném rozsahu.

22 Rada, podporovaná Estonskou republikou, Komisí a Vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, má dále za to, že návrh na úpravu žaloby předložený žalobci za účelem zpochybnění legality čl. 12b odst. 2a nařízení č. 833/2014, zavedeného nařízením 2023/427, je nepřípustný.

23 Je třeba připomenout, že unijní soud je oprávněn posoudit podle okolností každého případu, zda řádný výkon spravedlnosti odůvodňuje zamítnutí žaloby z meritorního hlediska, aniž předtím rozhodne o její přípustnosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. února 2002, Rada v. Boehringer, C-23/00 P, EU:C:2002:118, bod 52).

24 Za okolností projednávaného případu a v zájmu hospodárnosti řízení je třeba posoudit žalobu z meritorního hlediska, aniž se nejprve rozhodne o její přípustnosti, neboť žaloba je v každém případě a z důvodů uvedených níže neopodstatněná.

B. K věci samé

25 Na podporu své žaloby předkládají žalobci tři žalobní důvody, jež vycházejí v podstatě zaprvé z porušení článků 7, 47 a čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), zadruhé ze zásahu do nezávislosti advokátů a do hodnot právního státu, jakož i z porušení zásady proporcionality, a zatřetí z porušení zásady právní jistoty.

1. K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení článků 7 a 47 a čl. 52 odst. 1 Listiny

26 První žalobní důvod se dělí na tři části týkající se porušení Listiny, jejichž posouzení bude následovat.

27 V první a druhé části žalobci, podporovaní Bundesrechtsanwaltskammer a Ordre des avocats de Genève, tvrdí, že sporný zákaz vede jednak k porušení základního práva na přístup k právnímu poradenství od advokáta a jednak k zásahu do profesní mlčenlivosti advokátů. Sporný zákaz je tak v rozporu s články 7 a 47 Listiny.

28 Ve třetí části žalobci, podporovaní Bundesrechtsanwaltskammer a Ordre des avocats de Genève, tvrdí, že zásahy do práv zaručených Listinou, které vyplývají ze sporného zákazu, nelze odůvodnit ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny.

29 Tato třetí část bude posouzena v rámci odpovědi Tribunálu na první a druhou část.

a) K první části, vycházející z porušení práva obrátit se na advokáta za účelem právního poradenství

30 První část prvního žalobního důvodu se dělí na dvě výtky. První výtka vychází z porušení článku 47 Listiny. Druhá výtka vychází z porušení článku 7 Listiny. Podle žalobců totiž tyto dva články zakládají základní právo na přístup k právnímu poradenství od advokáta, které je zaručeno každé osobě ve sporných i nesporných věcech.

31 Žalobci, podporovaní Bundesrechtsanwaltskammer a Ordre des avocats de Genève, tvrdí, že právo požádat o právní poradenství je neoddělitelné od práva na přístup k obhájci v rámci soudního nebo správního řízení. Kromě toho právo obrátit se na advokáta, a to i za účelem získání právní rady a posouzení své právní situace, je uznáváno ve všech členských státech a v právním státě představuje jednu ze základních činností. Žalobci se dovolávají judikatury Soudního dvora a Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) a tvrdí, že existuje právo obrátit se na advokáta za účelem získání právní rady, a to i mimo rámec právního zastupování klienta před soudem.

32 Ochrana poskytovaná článkem 7 Listiny se uplatní i mimo sporná řízení. Stejně tak je umělé a nevhodné rozlišování provedené Radou, podle kterého se na právní poradenské služby nezbytné pro výkon práva na účinnou právní ochranu chráněného článkem 47 Listiny vztahují výjimky z působnosti sporného zákazu. Není možné *a priori* určit, zda je právní poradenství spojeno s budoucím soudním sporem, před tím, než je klientovi poskytnuto. Právo požádat o právní poradenství se může ukázat jako neoddělitelné od práva na přístup k advokátovi.

33 Ordre des avocats de Genève dodává, že v praxi může být právní poradenství kvalifikováno jako „sporné“ nebo „nesporné“ pouze *a posteriori*. V obecnější rovině se jedná o přístup k právu, který je v tomto případě omezen z důvodu nejednoznačného znění sporného zákazu, které v praxi vede advokáty k autocenzuře.

34 Žalobci rovněž uvádějí, že skutečnost, že advokáti mají monopol na zastupování svých klientů před soudem, nemůže zpochybnit existenci základního práva na právní poradenství od advokáta, a to i v nesporných věcech. Právo na přístup k advokátovi je třeba považovat za nedělitelný celek, který zahrnuje jak obhajovací a zastupovací, tak poradenskou roli advokáta.

35 Žalobci dodávají, že sporný zákaz nezakládá povinnost zdrženlivosti, ale jedná se o prostý zákaz. Požadavek, aby advokáti žádali o povolení, jim v každém případě brání v tom, aby sami rozhodovali a posuzovali situace, které spadají do působnosti ustanovení o povolování.

36 Rada, podporovaná Estonskou republikou, Komisí a Vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, s argumenty žalobců nesouhlasí.

37 V tomto ohledu Tribunál uvádí, že podstatou otázky vznesené žalobci v první části tohoto žalobního důvodu je, zda použití článku 7 ve spojení s článkem 47 Listiny zakládá existenci základního práva na přístup k advokátovi, a to i v situacích, které nemají žádnou spojitost se soudním řízením. Vzhledem k tomu, že se sporný zákaz vztahuje na právní poradenské služby poskytované zejména advokáty v nesporných věcech, představuje zásah do základního práva na přístup k advokátovi.

38 Odpověď na otázku takto položenou žalobci vyžaduje posoudit judikaturu Soudního dvora týkající se jednak článku 47 Listiny a jednak článku 7 Listiny, jakož i judikaturu ESLP.

39 V souladu s čl. 52 odst. 3 Listiny, jehož cílem je zajistit nezbytný soulad mezi právy uvedenými v Listině a odpovídajícími právy zaručenými Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsanou v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“), aniž je narušena autonomie unijního práva, musí Tribunál při výkladu práv zaručených články 7 a 47 Listiny zohlednit odpovídající práva zaručená článkem 8 odst. 1 a článkem 6 odst. 1 EÚLP, jak je vykládá ESLP, jakožto minimální úroveň ochrany (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, bod 26 a citovaná judikatura).

40 Pro Soudní dvůr má základní právo stanovené v článku 47 Listiny zásadní význam jakožto záruka ochrany všech práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, a jako záruka zachování společných hodnot členských států uvedených v článku 2 SEU, zejména hodnoty právního státu (rozsudek ze dne 20. dubna 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, bod 51). Zásada právního státu uvedená v článku 2 SEU vyžaduje volný přístup k unijnímu právu pro všechny fyzické a právnické osoby v Unii, jakož i možnost jednotlivců jednoznačně rozpoznat svá práva a povinnosti (rozsudek ze dne 5. března 2024, Public.Resource.Org a Right to Know v. Komise a další, C-588/21 P, EU:C:2024:201, bod 81).

41 Právo na spravedlivý proces zahrnuje podle čl. 47 druhého pododstavce druhé věty Listiny možnost každého poradit se, být obhajován a být zastupován advokátem. Toto právo se skládá z několika složek. Mezi ně patří zejména právo obhajoby, zásada rovnosti zbraní, právo na přístup k soudům a právo na advokáta jak v občanskoprávních věcech, tak ve věcech trestních (rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, bod 60).

42 Je třeba uvést, že článek 47 Listiny je nadepsán „Právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces“. Třetí pododstavec tohoto článku stanoví právní pomoc za účelem „zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti“. V tomto kontextu může být možnost poradit se, být obhajován a být zastupován, stanovená ve druhém pododstavci tohoto článku, přiznána pouze tehdy, existuje-li spojitost se soudním řízením (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, bod 61).

43 Soudní dvůr v tomto smyslu uznal základní poslání advokátů v právním státě pouze v rozsahu, v němž přispívají k řádnému výkonu spravedlnosti a zajišťují ochranu a obhajobu zájmů klienta. Soudní dvůr totiž zdůraznil, že „každý jednotlivec“, tj. každá osoba, která si přeje, aby její práva

byla uznána a uplatněna u soudu, musí mít možnost obrátit se svobodně na svého advokáta, jehož profese zahrnuje úkol poskytovat nezávislé právní rady všem, kteří je potřebují (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. května 1982, AM & S Europe v. Komise, 155/79, EU:C:1982:157, bod 18). V obecné rovině Soudní dvůr uznal úlohu advokátů, kteří jsou povoláni k tomu, aby zcela nezávisle a ve vyšším zájmu spravedlnosti poskytovali právní pomoc, kterou klient potřebuje (rozsudek ze dne 18. května 1982, AM & S Europe v. Komise, 155/79, EU:C:1982:157, bod 24). Soudní dvůr rovněž rozhodl, že ačkoli úkol spočívající v zastupování advokátem musí být vykonáván v zájmu řádného výkonu spravedlnosti, účelem tohoto úkolu je především chránit a hájit co nejlépe zájmy zmocnitele, aby mohl uplatnit své právo na účinnou právní ochranu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. února 2020, Uniwersytet Wrocławski a Polsko v. REA, C-515/17 P a C-561/17 P, EU:C:2020:73, bod 62). Advokát tedy plní v demokratické společnosti základní poslání, a sice obhajobu jednotlivců (rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, bod 28).

44 Na rozdíl od článku 47 Listiny není účelem jejího článku 7 ochrana práva na účinnou právní ochranu, ale ochrana soukromého života každého jednotlivce, zejména jeho komunikace, bez jakékoli spojitosti se soudním řízením. Právě z tohoto ustanovení vyplývá ochrana profesní mlčenlivosti advokátů, která je v zásadě zaručena, vykonává-li advokát svůj úkol hájit nebo zastupovat zájmy svého klienta před soudem nebo poskytuje-li jakékoli osobě právní poradenství, o které tato osoba žádá.

45 V tomto ohledu měl ESLP za to, že ochrana profesní mlčenlivosti vyplývající z článku 8 EÚLP, jemuž odpovídá článek 7 Listiny, se vztahuje na činnost právního poradenství obecně bez ohledu na existenci sporu [v tomto smyslu viz rozsudek ESLP ze dne 9. dubna 2019, Altay v. Turecko (č. 2), CE:ECHR:2019:0409JUD001123609, bod 49].

46 Stejně tak Soudní dvůr výslovně rozhodl, že osoby, které konzultují s advokátem, musí mít kromě výjimečných situací možnost „legitimně důvěřovat tomu, že jejich advokát bez jejich souhlasu nikomu nesdělí, že s ním konzultují“ (rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, bod 27).

47 Ochrana profesní mlčenlivosti zakotvená v článku 7 Listiny zajisté umožňuje advokátovi, aby řádně plnil své poslání spočívající v poradenství, obhajobě a zastupování svého klienta za účelem zajištění jeho práva na spravedlivý proces zakotveného v článku 47 Listiny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, bod 60).

48 Nic to však nemění na tom, že ochrana zaručená v článku 47 Listiny a ochrana zaručená v článku 7 Listiny nemají stejný dosah. Ochrana profesní mlčenlivosti zakotvená v článku 7 Listiny je uznána v případě, že neexistuje žádná spojitost se soudním řízením (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, body 61 až 65). Soudní dvůr ani neshledal, že by tato ochrana měla zaručovat základní právo na přístup k advokátovi a na jeho právní poradenství bez jakékoli spojitosti se soudním řízením, ale že jejím jediným účelem je s ohledem na právo na respektování soukromého života zachování důvěrnosti korespondence mezi advokátem a jeho klientem.

49 Z judikatury ESLP ani Soudního dvora proto nelze dovodit, že by ochrana zaručená článkem 7 a ochrana zaručená článkem 47 Listiny mohly zakládat, ať už samostatně nebo společně, existenci základního práva každé osoby na přístup k advokátovi a na jeho poradenství mimo rámec existujícího nebo pravděpodobného sporu.

50 V průběhu řízení před Tribunálem ani nebylo prokázáno, že by takové právo vyplývalo z ústavních tradic společných členským státům ve smyslu čl. 6 odst. 3 SEU.

51 Základní právo na přístup k advokátovi a na jeho poradenství, zakotvené v článku 47 Listiny, musí být tudíž uznáno pouze, pokud existuje spojitost se soudním řízením, ať již bylo zahájeno, nebo je možné mu předejít či jej předvídat na základě hmatatelných skutečností při posuzování právní situace klienta advokátem.

52 V projednávaném případě sporný zákaz uvedený v čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014 zakazuje přímé či nepřímé poskytování právních poradenských služeb ruské vládě a právnickým osobám, subjektům a orgánům usazeným v Rusku.

53 Podle bodu 19 odůvodnění nařízení 2022/1904 zakázané právní poradenské služby nezahrnují „zastupování, poradenství, přípravu a ověřování dokumentů v souvislosti se službami právního zastupování, zejména ve věcech nebo řízeních před správními orgány, soudy, jinými řádně zřízenými soudními tribunály a v rozhodčích a mediačních řízeních“. Naproti tomu zakázané právní poradenské služby zahrnují „poskytování právního poradenství zákazníkům v nesporných záležitostech, včetně obchodních transakcí, [zahrnujícího] uplatňování nebo výklad práva“, „účast s klienty nebo jejich jménem na obchodních transakcích, jednáních a jiných [transakcích] se třetími stranami“ a „přípravu, provádění a ověřování právních dokumentů“.

54 I když preambule unijního aktu nemá právní závaznost a nemůže být uplatňována jako důvod pro odchýlení se od samotných ustanovení dotčeného aktu (rozsudek ze dne 19. listopadu 1998, Nilsson a další, C-162/97, EU:C:1998:554, bod 54), bod 19 odůvodnění nařízení 2022/1904 umožňuje objasnit první vymezení sporného zákazu. Z jeho znění vyplývá, že se uvedený zákaz nevztahuje na právní poradenské služby poskytované v rámci soudního, správního nebo rozhodčího řízení.

55 Článek 5n odst. 5 a 6 nařízení č. 833/2014 přesněji vymezuje rozsah sporného zákazu ve světle bodu 19 odůvodnění nařízení 2022/1904. Výše uvedené odstavce 5 a 6 stanoví, že sporný zákaz se nepoužije na poskytování služeb, které „jsou nezbytně nutné pro výkon práva na obhajobu v soudním řízení a práva na účinnou právní ochranu“, a na poskytování služeb, které „jsou nezbytně nutné k zajištění přístupu k soudnímu, správnímu nebo rozhodčímu řízení v členském státě, nebo k uznání nebo vymáhání rozsudku nebo rozhodčího nálezu vydaného v členském státě, pokud je toto poskytování služeb v souladu s cíli tohoto nařízení a nařízení Rady […] č. 269/2014“.

56 Ze znění čl. 5n odst. 6 nařízení č. 833/2014, zejména pokud jde o právní poradenské služby „nezbytně nutné k zajištění přístupu k soudnímu, správnímu nebo rozhodčímu řízení“, tedy vyplývá, že se sporný zákaz nepoužije na právní poradenské služby poskytnuté od okamžiku, kdy je pomoc advokáta vyhledána za účelem obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo za účelem poradenství ohledně zahájení soudního řízení nebo vyhnutí se soudnímu řízení (v tomto smyslu a obdobně viz rozsudek ze dne 26. června 2007, Ordre des barreaux francophones et germanophone a další, C-305/05, EU:C:2007:383, bod 34). Nebrání tedy poskytování právních poradenských služeb, které jsou v této předběžné fázi zaměřeny výhradně na posouzení právní situace dotyčné osoby s jediným cílem určit, zda s ohledem na situaci této osoby musí být řízení, zejména soudní, vyloučeno, nebo zda se naopak jeví jako pravděpodobné, či dokonce nevyhnutelné. Bez takového předběžného posouzení by navíc nebylo možné, jak zdůraznili

žalobci, zjistit, jaký by mohl být předmět konzultace, a určit, zda by požadovaná právní rada mohla mít spojitost se soudním řízením, a tudíž spadat do působnosti základního práva na přístup k advokátovi, jak bylo připomenuto v bodě 51 výše.

57 Sporný zákaz se naproti tomu použije zejména tehdy, když advokát v nesporné věci poskytuje klientovi pomoc nebo jedná jeho jménem a na jeho účet při přípravě nebo provádění určitých transakcí, které jsou v zásadě finanční a obchodní povahy. Tyto činnosti zpravidla spadají z důvodu své povahy do kontextu, který nemá spojitost se soudním řízením, a tudíž nespadají do působnosti práva na účinnou právní ochranu a práva na spravedlivý proces zaručených článkem 47 Listiny. V tomto ohledu, pokud advokát poskytuje právní službu v takové rané fázi a nepůsobí jako obhájce klienta ve sporu, pouhá okolnost, že rady advokáta nebo předmět jeho konzultace mohou později vést ke sporu, neznamená, že advokát působil v rámci nebo pro účely práva na obhajobu svého klienta (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, body 63 a 64).

58 Mimoto je nutné připomenout, že unijní akt musí být vykládán v co největším možném rozsahu způsobem, který nezpochybní jeho platnost, a v souladu s veškerým primárním právem, mimo jiné i s ustanoveními Listiny. Je-li totiž možný více než jeden výklad znění předpisu sekundárního unijního práva, je třeba dát přednost výkladu, podle něhož je ustanovení v souladu s primárním právem, před výkladem, který vede ke zjištění, že ustanovení je s primárním právem neslučitelné (viz rozsudky ze dne 26. června 2007, Ordre des barreaux francophones et germanophone a další, C-305/05, EU:C:2007:383, bod 28 a citovaná judikatura, a ze dne 21. června 2022, Ligue des droits humains, C-817/19, EU:C:2022:491, bod 86 a citovaná judikatura).

59 Je tedy třeba posoudit, zda lze sporný zákaz vykládat způsobem, který respektuje právo poradit se, být obhajován a být zastupován advokátem zaručené článkem 47 Listiny.

60 Podle upřesnění poskytnutých Radou v jejích písemnostech a na jednání je jediným cílem kritéria nezbytné nutnosti stanoveného v čl. 5n odst. 5 a 6 nařízení č. 833/2014 zabránit zneužívání výjimek stanovených v těchto odstavcích a nelze jej použít na podporu tvrzení, že uvedený zákaz porušuje právo na přístup k advokátovi pro účely soudního řízení.

61 Jak Rada správně podotýká, znění čl. 5n odst. 5 nařízení č. 833/2014 umožňuje, aby právní poradenské služby týkající se postupu před zahájením soudního řízení, a sice správního řízení, nebo počáteční fáze soudního řízení, kterým by strany musely nutně projít podle platného vnitrostátního práva, byly považovány za služby nespadající pod sporný zákaz.

62 Stejně tak znění čl. 5n odst. 6 nařízení č. 833/2014 nebrání provedení předběžného právního posouzení se závěrem, že je nebo není třeba zahájit soudní, správní nebo rozhodčí řízení, jakož i poskytnutí poradenských služeb, které umožní takovému řízení se vyhnout, zejména prostřednictvím mimosoudního vyrovnání. Rada správně zdůrazňuje, že tento výklad logicky navazuje na rozsudek ze dne 26. června 2007, Ordre des barreaux francophones et germanophone a další (C-305/05, EU:C:2007:383).

63 Článek 5n odst. 5 a 6 nařízení č. 833/2014 tedy umožňuje advokátovi provést předběžné posouzení právní situace právnických osob, subjektů nebo orgánů usazených v Rusku, které s ním konzultují, s cílem určit, zda je poradenství, které se od něj požaduje, nezbytně nutné k zajištění přístupu zejména k soudnímu řízení, k předcházení takovému řízení či k jeho předvídání nebo k zajištění jeho řádného průběhu, pokud již bylo zahájeno.

64 Z výše uvedeného vyplývá, že sporný zákaz neporušuje právo poradit se, být obhajován a být zastupován advokátem zaručené článkem 47 Listiny. A vzhledem k tomu, že článek 7 Listiny nezaručuje právo na přístup k advokátovi, ať již v rámci soudního řízení nebo v nesporných věcech, nemůže sporný zákaz představovat zásah do práva vyplývajícího z tohoto článku.

65 V důsledku toho musí být první část prvního žalobního důvodu, vycházející z porušení článků 7 a 47 Listiny, ať už posuzovaných samostatně nebo společně, zamítnuta.

66 Vzhledem k tomu, že nebylo shledáno, že by sporný zákaz jakkoli zasahoval do práva poradit se, být obhajován a být zastupován advokátem za účelem právního poradenství, zaručeného článkem 47 Listiny, je třeba zamítnout třetí část prvního žalobního důvodu v rozsahu, v němž vychází z toho, že uvedený zákaz představuje takový zásah, který nelze odůvodnit ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny.

b) K druhé části, vycházející ze zásahu do profesní mlčenlivosti advokáta

67 Žalobci, podporovaní Bundesrechtsanwaltskammer a Ordre des avocats de Genève, mají za to, že povolovací řízení stanovená ustanoveními o povolování vedou k zásahu do profesní mlčenlivosti advokátů, zakotvené v článku 7 Listiny, v článku 8 EÚLP, jakož i v judikatuře.

68 Advokát, který chce požádat o povolení, totiž musí příslušnému orgánu sdělit údaje o svém potenciálním klientovi a o povaze požadovaného poradenství. Odhalí se tím samotná existence konzultace. Jedná se o přímý zásah do práva na respektování komunikace mezi advokáty a jejich klienty. Žalobci dále upřesňují, že žádost o povolení mohou podat pouze advokáti jakožto poskytovatelé právních poradenských služeb, kterých se týká sporný zákaz.

69 Rada, podporovaná Estonskou republikou, Komisí a Vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, s argumenty žalobců nesouhlasí.

70 V tomto ohledu je třeba připomenout, že článek 7 Listiny přiznává každému právo na respektování soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace. V souladu s čl. 52 odst. 3 Listiny musí Tribunál při posuzování tohoto práva zohlednit výklad čl. 8 odst. 1 EÚLP provedený ESLP.

71 Obdobně jako toto ustanovení EÚLP i článek 7 Listiny nezbytně zaručuje důvěrnost právních konzultací, a to jak jejich obsahu, tak jejich existence. Kromě výjimečných situací tedy musí mít každá osoba možnost legitimně důvěřovat tomu, že její advokát bez jejího souhlasu nikomu nesdělí, že s ním konzultuje (rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, bod 27).

72 Článek 7 Listiny ani článek 8 EÚLP však nezakazují uložit advokátům určité povinnosti, které se mohou týkat vztahů s jejich klienty, zejména pokud existují věrohodné indicie o účasti advokáta na trestném činu, nebo také v rámci boje proti určitým praktikám. Taková opatření však musí být striktně vymezena a musí poskytovat dostatečné procesní záruky proti svévoli (v tomto smyslu viz rozsudek ESLP ze dne 16. listopadu 2021, Särgava v. Estonsko, CE:ECHR:2021:1116JUD000069819, bod 89 a citovaná judikatura).

73 Soudní dvůr již rozhodl, že informační povinnost, která vyžaduje, aby advokát sdělil třetí osobě-zprostředkovateli, který není jeho klientem, svou totožnost, své posouzení, pokud jde o danou informační povinnost, a samotnou skutečnost, že byl konzultován, vede k zásahu do

práva na respektování komunikace mezi advokáty a jejich klienty zaručeného v článku 7 Listiny (rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, body 29 a 30). Navíc tato informační povinnost tím, že ukládá třetí osobě-zprostředkovateli povinnost sdělit daňové správě totožnost dotyčného advokáta a skutečnost, že byl konzultován, vede k dalšímu zásahu do práva zaručeného článkem 7 Listiny (rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, bod 31). Z toho vyplývá, že prozrazení ze strany advokáta, zejména jeho totožnosti nebo existence konzultace, kterou je pověřen, pokud je takové prozrazení vynucené a dojde k němu bez souhlasu klienta, představuje zásah do práva zaručeného článkem 7 Listiny.

74 Článek 5n odst. 10 nařízení č. 833/2014 stanoví, že příslušné orgány „mohou“ povolit právní poradenské služby „za podmínek, které považují za vhodné […], pokud určí, že jsou nezbytné“ pro účely taxativně vyjmenované v tomto odstavci.

75 Článek 12b odst. 2a nařízení č. 833/2014 stanoví, že příslušné orgány „mohou“ povolit poskytování služeb podléhajících spornému zákazu, pokud jsou tyto služby nezbytně nutné pro stažení investic z Ruska nebo pro ukončení obchodních činností v Rusku, jsou-li splněny dvě kumulativní podmínky. Tyto podmínky v podstatě spočívají v omezení poskytování dotčeného poradenství pouze na subjekty vzešlé z tohoto stažení investic a v tom, že neexistují „dostatečné důvody domnívat se, že by tyto služby mohly být určeny, přímo či nepřímo, pro ruskou vládu nebo vojenského koncového uživatele nebo že by mohly mít vojenské konečné použití v Rusku“.

76 Ustanovení o povolování tak umožňují příslušným orgánům zrušit sporný zákaz v určitých přesně vymezených situacích.

77 Tato ustanovení o povolování ponechávají příslušným orgánům prostor pro uvážení, jak by měla být žádost o povolení formulována, předložena a zpracována. Ustanovení o povolování tedy například neupravují totožnost autora žádosti podané příslušným vnitrostátním orgánům. Členské státy tedy mohou stanovit, že uvedenou žádost může podat advokát, třetí osoba nebo sama ruská vláda či dotčený subjekt usazený v Rusku, které si v posledně uvedeném případě zachovávají možnost využít pomoci advokáta, a to i neformální, v souladu s čl. 5n odst. 6 nařízení č. 833/2014.

78 Stejně tak sporná ustanovení ani výslovně, ani implicitně nenaznačují, že by byl advokát povinen sdílet s příslušnými orgány bez souhlasu svého klienta informace, na které se vztahuje profesní mlčenlivost zaručená článkem 7 Listiny.

79 Podobně, pokud jde o informace potřebné k vyřízení žádosti o povolení, ustanovení o povolování se nezmiňují o informacích, které musí mít příslušný orgán k dispozici, aby mohl provést své posouzení. Je pravda, že obecné podmínky, za kterých mohou být povolení udělena, vyžadují, aby tento orgán v rámci použití čl. 5n odst. 10 nařízení č. 833/2014 pečlivě posoudil situaci, která mu byla předestřena, neboť pro udělení povolení musí příslušný orgán „určit“, že je nezbytné pro některý z účelů uvedených v ustanoveních o povolování. Totéž platí pro čl. 12b odst. 2a uvedeného nařízení v rozsahu, v němž stanoví, že příslušný orgán se musí ujistit, že poskytování služeb je nezbytně nutné pro vymezené činnosti a splňuje podmínky stanovené pro tento účel.

80 Je však třeba připomenout, že podle čl. 51 odst. 1 Listiny jsou členské státy při uplatňování unijního práva povinny dodržovat práva zakotvená v Listině. Je proto jejich úlohou, aby při stanovování pravidel pro provádění postupů pro udělení povolení zajistily dodržení článku 7 Listiny v souladu s podmínkami stanovenými v jejím čl. 52 odst. 1 (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 6. října 2020, Privacy International, C-623/17, EU:C:2020:790, body 62 a 63).

81 Ustanovení o povolování tedy sama o sobě nezpůsobují zásah do práva zaručeného v článku 7 Listiny.

82 Žalobci dále tvrdí, že čl. 5n odst. 4 nařízení č. 883/2014 tím, že ukládá advokátům povinnost ukončit všechny smlouvy, které je váží k právnickým osobám, subjektům a orgánům usazeným v Rusku, i když byly uzavřeny před 7. říjnem 2022, zbavuje veškerého obsahu povinnost loajality advokáta, která je chráněna článkem 7 Listiny.

83 Je však nutno konstatovat, že vzhledem k tomu, že žalobci svá tvrzení dále nedoložili, neprokázali, jak by čl. 5n odst. 4 nařízení č. 883/2014 mohl zasáhnout do povinnosti loajality advokáta a do práva zaručeného v článku 7 Listiny.

84 Druhá část prvního žalobního důvodu tedy musí být zamítnuta.

85 V každém případě, i kdyby v důsledku ustanovení o povolování došlo k zásahu do profesní mlčenlivosti advokáta zaručené článkem 7 Listiny, je důležité připomenout, že čl. 52 odst. 1 Listiny umožňuje omezení výkonu práv v ní zakotvených, pokud jsou dotyčná omezení stanovena zákonem. Tato omezení musí rovněž respektovat podstatu dotčeného základního práva a při dodržení zásady proporcionality musí být nezbytná a skutečně odpovídat cílům obecného zájmu, které uznává Unie (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 28. března 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, bod 148; ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, bod 34, a ze dne 27. července 2022, RT France v. Rada, T-125/22, EU:T:2022:483, body 77 a 144).

86 Zaprvé, co se týče požadavku, aby každé omezení výkonu základních práv bylo stanoveno zákonem, tento požadavek znamená, že akt dovolující zásah do těchto práv musí sám definovat rozsah omezení výkonu dotyčného práva s tím, že tento požadavek nevylučuje, aby dotčené omezení bylo formulováno dostatečně širokým způsobem, aby se mohlo přizpůsobit odlišným případům, jakož i změnám situací, a s tím, že Soudní dvůr může případně upřesnit výkladem konkrétní rozsah omezení jak s ohledem na skutečné znění dotčené unijní právní úpravy, tak na její obecnou systematiku a cíle, které sleduje, vykládané s ohledem na základní práva zaručená Listinou (viz rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, bod 35 a citovaná judikatura).

87 V tomto ohledu čl. 5n odst. 4 až 9 nařízení č. 833/2014 (dále jen „ustanovení o výjimkách“) a ustanovení o povolování vymezují rozsah zákazu advokátů poskytovat právní poradenské služby ruské vládě a subjektům usazeným v Rusku, jak je stanoven v čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014. Na rozdíl od toho, co tvrdí Ordre des avocats de Genève, z bodů 52 až 63 výše vyplývá, že právní poradenské služby podléhající spornému zákazu jsou výslovně identifikovány.

88 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že sporný zákaz je stanoven zákonem ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny.

89 Zadruhé, pokud jde o respektování podstaty práva na respektování komunikace mezi advokáty a jejich klienty, zaručeného v článku 7 Listiny, je třeba uvést, že ustanovení o povolování nestanoví žádnou povinnost nebo dokonce oprávnění advokáta sdílet s příslušným orgánem bez souhlasu jeho klienta informace týkající se obsahu jejich komunikace nebo přesného obsahu požadované konzultace. Ustanovení o povolování lze navíc uplatnit pouze v situacích, které nemají žádnou spojitost se soudním, správním nebo rozhodčím řízením, takže v žádném případě nemohou vést ke zpřístupnění informací souvisejících s takovými řízeními, ať již probíhajícími nebo pravděpodobnými.

90 Za těchto podmínek nelze mít za to, že ustanovení o povolování zasahují do podstaty práva na respektování komunikace mezi advokáty a jejich klienty, zakotveného v článku 7 Listiny.

91 Zatřetí, pokud jde o vhodnost ustanovení o povolování, je třeba posoudit, zda omezení profesní mlčenlivosti, která mohou způsobit, jsou odůvodněna cíli obecného zájmu sledovanými Unií a zda skutečně odpovídají uvedeným cílům obecného zájmu.

92 Posouzení přiměřenosti ustanovení o povolování je vnitřně spjato s posouzením přiměřenosti samotného sporného zákazu. Ustanovení o povolování totiž sporný zákaz pouze omezují.

93 V tomto ohledu Tribunál rozhodl, že význam cílů sledovaných nařízeními 2022/1904, 2022/2474 a 2023/427, a sice ochrana územní celistvosti, svrchovanosti a nezávislosti Ukrajiny, a podpora mírového urovnání krize v této zemi, které jsou v souladu s obecnějším cílem, jímž je zachování míru a mezinárodní bezpečnosti, v souladu s cíli vnější činnosti Unie, jež jsou uvedeny v článku 21 SEU, může ospravedlnit i značné negativní následky pro určité hospodářské subjekty, které nenesou žádnou odpovědnost za situaci, která vedla k přijetí sankcí (rozsudek ze dne 13. září 2018, Gazprom Neft v. Rada, T-735/14 a T-799/14, EU:T:2018:548, bod 171; v tomto smyslu viz rovněž rozsudek ze dne 27. července 2022, RT France v. Rada, T-125/22, EU:T:2022:483, bod 202).

94 Z bodu 2 odůvodnění rozhodnutí 2022/1909 vyplývá, že „Unie nadále neochvějně podporuje svrchovanost a územní celistvost Ukrajiny“. V bodech 3 až 8 odůvodnění téhož rozhodnutí se poukazuje na závažnost situace na Ukrajině a v závěru se uvádí, že „[č]lenové Evropské rady uvedli, že posílí omezující opatření Unie namířená proti nelegálnímu počínání Ruska a dále zvýší tlak na Rusko, aby svou útočnou válku ukončilo“. V bodě 9 odůvodnění rozhodnutí 2022/1909 se rovněž uvádí, že „[v]zhledem k závažnosti situace [na Ukrajině] je vhodné zavést další omezující opatření“, mezi něž patří i sporný zákaz, a to v souladu s body 12 a 13 odůvodnění téhož rozhodnutí.

95 Z bodu 3 odůvodnění nařízení 2022/1904 dále vyplývá, že přijetí těchto nových omezujících opatření bylo „reakc[í] na další agresi Ruské federace vůči Ukrajině“. V bodě 19 odůvodnění téhož nařízení, který je opakováním bodu 13 odůvodnění rozhodnutí 2022/1909, jsou pak uvedeny typy zakázaných právních poradenských služeb.

96 Rada tvrdí, že z relevantních bodů odůvodnění rozhodnutí 2022/1909 a nařízení 2022/1904 vyplývá, že cílem sporného zákazu je dále zvýšit tlak na Ruskou federaci, aby ukončila svou útočnou válku vůči Ukrajině. Za tímto účelem má sporný zákaz ztížit ruské vládě a subjektům usazeným v Rusku pořizovat si zboží a služby nebo kapitál v Unii tím, že je zbavuje technicko-právní pomoci nezbytné pro takové transakce.

97 Z výše uvedených bodů odůvodnění totiž vyplývá, že s ohledem na zhoršení situace na Ukrajině měli členové Evropské rady a následně Rada v úmyslu zvýšit tlak na Ruskou federaci prostřednictvím dodatečných omezujících opatření, jejichž cílem bylo přispět k ukončení útočné války Ruské federace na Ukrajině. Vzhledem k tomu, že právní poradenské služby poskytované právníky v Unii jsou zásadním prvkem při provádění hospodářských činností, které v Unii vykonává ruská vláda a jakýkoli subjekt usazený v Rusku, může zákaz těchto služeb omezit výkon těchto činností. Toto opatření tedy může vést k omezení hospodářských a finančních zdrojů ruského režimu, a v důsledku toho ke zvýšení nákladů na akce Ruské federace, jejichž cílem je ohrozit územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny.

98 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že sporný zákaz je doplněn ustanoveními o výjimkách a ustanoveními o povolování, které umožňují zmírnit jeho dosah, pokud jde o jeho věcnou i osobní působnost.

99 Ustanovení o výjimkách totiž předně omezují rozsah obecného zákazu poskytování právních poradenských služeb tím, že z jeho věcné působnosti vylučují zejména právní poradenství poskytované ve spojitosti se soudním, správním nebo rozhodčím řízením. Tento zákaz se tedy vztahuje pouze na právní poradenství v nesporných věcech.

100 Dále čl. 5n odst. 10 nařízení č. 833/2014 stanoví možnost odchýlit se od sporného zákazu pro některé právní poradenské služby, které se s ohledem na oblasti, jež jsou v něm vyjmenovány, mohou mimo jiné ukázat jako nezbytné nebo užitečné pro Unii a jsou v souladu s cíli vnější činnosti Unie v rozsahu, v němž jsou v něm uvedena odvětví, na něž se nevztahují odvětvová omezující opatření.

101 Článek 12b odst. 2a nařízení č. 833/2014 rovněž stanoví možnost odchýlit se od sporného zákazu u některých právních poradenských služeb, pokud jsou nezbytně nutné pro stažení investic z Ruska nebo ukončení obchodních činností v Rusku, jsou-li splněny dvě podmínky. Je ostatně třeba uvést, že ačkoli byla tato odchylka časově omezena (původně do 31. prosince 2023), byla prodloužena do 31. března 2024 nařízením Rady (EU) 2023/1214 ze dne 23. června 2023, kterým se mění nařízení č. 833/2014 (Úř. věst. 2023, L 159 I, s. 1), a poté do 31. července 2024 nařízením Rady (EU) 2023/2878 ze dne 18. prosince 2023, kterým se mění nařízení č. 833/2014 (Úř. věst. L, 2023/2878).

102 A konečně je omezena i osobní působnost sporného zákazu. Týká se totiž pouze právních služeb poskytovaných ruské vládě a právnickým osobám, subjektům a orgánům usazeným v Rusku. Zejména právní poradenství poskytované fyzickým osobám tedy nespadá do oblasti působnosti výše uvedeného zákazu.

103 Sporný zákaz proto vhodně a důsledně naplňuje cíl dále zvýšit tlak na Ruskou federaci, aby ukončila svou útočnou válku vůči Ukrajině. Ustanovení o povolování tím, že umožňují zrušit sporný zákaz v přesně vymezených situacích, sama sledují tento cíl obecného zájmu.

104 Začtvrté je třeba posoudit, zda se zásah do základního práva na respektování komunikace mezi advokáty a jejich klienty, který může vyplývat z ustanovení o povolování, omezuje na to, co je nezbytné k dosažení cílů sledovaných nařízeními 2022/1904, 2022/2474 a 2023/427.

105 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že cílem ustanovení o povolování je zrušit sporný zákaz z politických, humanitárních, strategických a hospodářských důvodů, zejména v situacích, které mohou být pro Unii přínosné, jak bylo uvedeno zejména v bodě 100 výše. V tomto směru tato

ustanovení o povolování omezují rozsah sporného zákazu, jak vyplývá z bodů 100 a 101 výše, a zajišťují tak jeho přiměřenost. Je rovněž pravda, že tato ustanovení tím, že zmírňují přísnost sporného zákazu, mohou mít vliv na dosahování celkového legitimního cíle sledovaného tímto zákazem, který spočívá v omezení hospodářských a finančních zdrojů ruského režimu, aby tento režim ukončil svou útočnou válku vůči Ukrajině. Je proto opodstatněné, že příslušné orgány mohou sporný zákaz zrušit až poté, co zjistí, že je to nezbytné, a za předpokladu dodržení podmínek stanovených v ustanoveních o povolování.

106 Lze tedy mít za to, že ustanovení o povolování nepřekračují meze toho, co je nezbytné k účinnému dosažení cílů sporného zákazu při současném zajištění jeho přiměřenosti.

107 Třetí část prvního žalobního důvodu, vycházející z toho, že sporný zákaz představuje zásah do článku 7 Listiny, je proto v každém případě neopodstatněná. První žalobní důvod tedy musí být zamítnut v plném rozsahu.

2. Ke druhému žalobnímu důvodu, vycházejícímu ze zásahu do nezávislosti advokátů a do hodnot právního státu, jakož i z porušení zásady proporcionality

108 Druhý žalobní důvod je rozdělen na dvě části.

a) K první části, vycházející ze zásahu do nezávislosti advokátů a do hodnot právního státu

109 První část druhého žalobního důvodu obsahuje dvě výtky. Těmito dvěma výtkami žalobci navrhují, aby Tribunál posoudil legalitu sporného zákazu ve světle článku 2 SEU.

110 Rada, podporovaná Estonskou republikou, Komisí a Vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, má za to, že argumentace žalobců založená na hodnotách Unie zakotvených v článku 2 SEU je nepřípustná, neboť není dostatečně podložená.

111 Je tedy třeba nejprve posoudit námitku nepřípustnosti vznesenou Radou, poté analyzovat výtku, vycházející ze zásahu do nezávislosti advokátů, a konečně výtku, vycházející ze zásahu do hodnot právního státu.

1) K námitce nepřípustnosti vycházející z článku 76 jednacího řádu

112 Podle čl. 76 písm. d) jednacího řádu Tribunálu musí žaloba obsahovat mimo jiné stručný popis dovolávaných žalobních důvodů. Na základě ustálené judikatury musí být navíc tento popis dostatečně jasný a přesný, aby žalovanému umožnil připravit si obranu a Tribunálu umožnil rozhodnout o žalobě případně i bez dalších informací. K tomu, aby byla žaloba přípustná, je totiž třeba, aby hlavní skutkové a právní okolnosti, na nichž je založena, vyplývaly přinejmenším stručně, avšak uceleně a srozumitelně z textu samotné žaloby, a to za účelem zajištění právní jistoty a řádného výkonu spravedlnosti. Podle ustálené judikatury rovněž platí, že každý žalobní důvod, který není dostatečně popsán v návrhu na zahájení řízení, musí být považován za nepřípustný. Obdobné požadavky platí i pro výtky uváděné na podporu žalobního důvodu (viz rozsudek ze dne 12. února 2020, Kampete v. Rada, T-164/18, nezveřejněný, EU:T:2020:54, bod 112 a citovaná judikatura).

113 V projednávané věci žalobci s odkazem na judikaturu ESLP a Soudního dvora tvrdí, že zachování základního poslání advokáta, a sice obhajoby jednotlivců, je nezbytné pro podporu základních hodnot uvedených v článku 2 SEU, jako jsou demokracie, právní stát a lidská práva, v rámci Unie a pro zaručení základních práv zakotvených v článcích 7 a 47 Listiny.

114 Zásah do nezávislosti advokátů vyplývá zejména ze skutečnosti, že sporný zákaz svými ustanoveními o povolování omezuje možnost advokátů přijmout a následně vykonávat svůj mandát. Z tohoto důvodu sporný zákaz narušuje základní poslání advokáta, a tudíž i základní hodnoty vyjmenované v článku 2 SEU.

115 Žalobci tak tvrdí, že sporný zákaz tím, že v zásadě omezuje poskytování právních poradenských služeb advokáty, může být v rozporu se základními hodnotami vyjmenovanými v článku 2 SEU.

116 Z toho vyplývá, že žalobci, byť stručně, uvedli v žalobě uceleně a srozumitelně hlavní skutkové a právní okolnosti, na které se odvolávají.

117 V důsledku toho musí být námitka nepřípustnosti vycházející z čl. 76 písm. d) jednacího řádu zamítnuta.

2) K první výtce, vycházející ze zásahu do nezávislosti advokátů

118 Žalobci, podporovaní Bundesrechtsanwaltskammer a Ordre des avocats de Genève, tvrdí, že povinnost požádat o povolení k poskytování právních poradenských služeb představuje zásah do nezávislosti advokátů, která je nezbytná k zajištění dodržování hodnot Unie zakotvených v článku 2 SEU, jako jsou demokracie, právní stát a lidská práva. Nezávislost advokátů je tak nezbytná k zajištění právního státu.

119 Sporná ustanovení narušují nezávislost advokátů ve vztahu jak k orgánům veřejné moci, tak k jejich klientům a brání jim v plnění jejich povinnosti loajality vůči klientům. Výjimky stanovené těmito ustanoveními jsou omezené a vztahují se pouze na část právních poradenských služeb. Žalobci připomínají, že Etický kodex evropských advokátů vypracovaný Radou evropských advokátních komor brání tomu, aby třetí osoba, *a fortiori* orgán veřejné moci, ovlivňovala proces přijetí a výkonu mandátu advokáta.

120 Žalobci rovněž zdůrazňují, že orgánům nepřísluší přijmout opatření, která by ohrožovala nezávislost advokátů. Pokud by vnitrostátní nebo evropské orgány omezovaly záležitosti, v nichž mohou advokáti jednat, a osoby, kterým mohou poskytovat poradenství, představovalo by to zásah do nezávislosti advokátů, a nikoli pouze do jejich svobody poskytovat určité služby.

121 Ordre des avocats de Genève dodává, že nezávislost advokáta ve vztahu k orgánům veřejné moci, třetím osobám a jejich klientům je chráněna článkem 47 Listiny a článkem 2 SEU. Sporný zákaz je neodůvodněným zásahem do tohoto práva, přestože advokáti musí mít možnost svobodné volby, zda případ převezmou, či nikoli, aby nebyla omezena možnost kterékoliv osoby domáhat se svých práv.

122 Rada, podporovaná Estonskou republikou, Komisí a Vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, popírá jakýkoli zásah do nezávislosti advokátů.

123 V tomto ohledu Tribunál připomíná, že z článku 2 SEU vyplývá, že Unie je založena na takových hodnotách, jako je právní stát, které jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se mimo jiné spravedlností (rozsudek ze dne 20. dubna 2021, Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, bod 62). Každý, jehož práva a svobody zaručené unijním právem byly porušeny, má právo na účinné prostředky nápravy před soudem, přičemž soudní přezkum sloužící k zajištění dodržování ustanovení unijního práva je inherentní existenci právního státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. března 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, bod 73 a citovaná judikatura).

124 Z judikatury Soudního dvora vyplývá, že advokát je osobou napomáhající spravedlnosti, která poskytuje svým klientům právní pomoc, kterou potřebují, zcela nezávisle. Soudní dvůr totiž uznal poslání advokátů, kteří mají poskytovat zcela nezávisle a ve vyšším zájmu spravedlnosti právní pomoc, kterou klient potřebuje (rozsudek ze dne 18. května 1982, AM & S Europe v. Komise, 155/79, EU:C:1982:157, bod 24). Soudní dvůr rovněž zdůraznil, že toto základní poslání advokáta zahrnuje jednak požadavek, jehož význam je uznáván ve všech členských státech, aby každý jednotlivec měl možnost obrátit se svobodně na svého advokáta, jehož profese již sama o sobě zahrnuje úkol poskytovat nezávisle právní stanoviska každému, kdo je potřebuje, a jednak související požadavek loajality advokáta vůči klientovi (rozsudek ze dne 8. prosince 2022, Orde van Vlaamse Balies a další, C-694/20, EU:C:2022:963, bod 28).

125 Dále má Soudní dvůr za to, že nezávislost advokátů má zvláštní význam pro ochranu práva jejich klientů na účinnou právní ochranu, jelikož podmiňuje přípustnost žalob podaných jednotlivci splněním požadavku, podle něhož musí být žalobce zastoupen nezávislou třetí osobou. Cílem zastoupení advokátem, uvedeným v článku 19 statutu Soudního dvora Evropské unie, je totiž především zajistit ochranu a obranu zájmů klienta v souladu se zákonem a použitelnými profesními a etickými pravidly. Požadavek nezávislosti je vymezen nejen negativně, a sice neexistencí zaměstnaneckého poměru, ale i pozitivně, a sice poukazem na stavovské etické povinnosti. V tomto ohledu je třeba tuto nezávislost chápat tak, že neznamená neexistenci jakékoli vazby advokáta s klientem, ale takových vazeb, jaké zjevně narušují schopnost advokáta zajistit úkol obhajoby v nejlepším zájmu klienta v souladu se zákonem a profesními a etickými pravidly (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. března 2022, PJ a PC v. EUIPO, C-529/18 P a C-531/18 P, EU:C:2022:218, body 65, 66 a 69 a citovaná judikatura). Právo jednotlivce na zcela nezávislé právní poradenství od advokáta je tedy vlastní právu na účinnou právní ochranu.

126 A konečně ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 19. února 2002, Wouters a další (C-309/99, EU:C:2002:98), Soudní dvůr konstatoval neexistenci unijních pravidel v oblasti nezávislosti advokátů a odkázal za účelem určení aspektů nezávislosti advokáta na použitelný vnitrostátní právní rámec, a sice Samenwerkingsverordening 1993 (nařízení o spolupráci z roku 1993), přijaté Nederlandse Orde van Advocaten (nizozemská advokátní komora) (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. února 2002, Wouters a další, C-309/99, EU:C:2002:98, body 99 až 102).

127 Z výše uvedených úvah je zřejmé, že přestože neexistuje norma primárního práva, která by zakotvovala a vymezovala nezávislost advokátů, Soudní dvůr uznal význam této nezávislosti pro účely zaručení práva jednotlivců na účinnou právní ochranu v kontextu, který zahrnuje spojitost se soudním řízením.

128 Je pravda, že z ustanovení etického kodexu evropských advokátů, kterých se dovolávají žalobci a podle nichž je nezávislost advokáta „nezbytná pro právní i soudní činnost“, vyplývá, že nezávislost se může vztahovat i na činnosti právního poradenství, které nemají žádnou spojitost se soudním řízením.

129 Ustanovení etického kodexu evropských advokátů však nejsou pravidly unijního práva a nemohou představovat právní základ pro uznání nezávislosti advokátů na úrovni Unie. Těmito ustanoveními navíc není dotčena svoboda každého členského státu regulovat výkon povolání advokáta na svém území. Pravidla vztahující se na toto povolání se proto mohou v jednotlivých členských státech značně lišit (rozsudek ze dne 19. února 2002, Wouters a další, C-309/99, EU:C:2002:98, bod 99). Je rovněž nesporné, že žalobci neodkázali na žádné konkrétní pojetí nezávislosti advokátů v Belgii. V každém případě z ustanovení etického kodexu evropských advokátů vyplývá, že nezávislost, kterou hájí v právních záležitostech, má zajistit, aby advokát radil svému klientovi bez zištnosti, bez jakýchkoli osobních zájmů a bez jakéhokoli vnějšího tlaku. Tato ustanovení se tedy týkají způsobu, jakým musí advokát vykonávat svou poradenskou činnost. Ustanovení etického kodexu evropských advokátů tedy nemohou odůvodnit to, aby nezávislost advokátů, kterou Soudní dvůr uznal za nezbytnou pro ochranu práva na účinnou právní ochranu, mohla advokátům zaručit úplnou svobodu při výběru mandátu ve všech oblastech právního poradenství.

130 V projednávané věci z analýzy první části prvního žalobního důvodu vyplývá, že se sporný zákaz nevztahuje na právní poradenské služby poskytované advokátem, které mají spojitost se soudním řízením, a tedy nepředstavuje zásah do práva na účinnou právní ochranu zaručeného článkem 47 Listiny.

131 Neprokázalo se tedy, že by sporný zákaz mohl vést k zásahu do nezávislosti advokátů, jak jí uznává judikatura Soudního dvora pro účely ochrany tohoto práva.

132 Navíc i za předpokladu, že by nezávislost advokátů musela být ze stejného důvodu jako ochrana profesní mlčenlivosti vyplývající z článku 7 Listiny uznána i mimo rámec sporů a že by byl shledán zásah do této nezávislosti, je třeba připomenout, že taková nezávislost neznamená, že povolání advokáta nemůže podléhat omezením. Tato nezávislost totiž může být předmětem omezení odůvodněných cíli obecného zájmu, které Unie sleduje, za podmínky, že taková omezení nepředstavují s ohledem na sledovaný cíl nepřiměřený a neúnosný zásah do samotné podstaty nezávislosti advokátů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. března 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, bod 148).

133 Z bodů 94 až 103 výše přitom vyplývá, že sporný zákaz, jak jej vymezují zejména ustanovení o povolování, sleduje cíle obecného zájmu.

134 Ustanovení o povolování sice přiznávají příslušným orgánům možnost zrušit sporný zákaz ve vztahu k určitým právním poradenským službám, avšak tato ustanovení neumožňují příslušným orgánům ovlivňovat samotný obsah poradenství, které může být případně poskytnuto advokátem ruské vládě nebo dotčenému subjektu usazenému v Rusku. Totéž platí i pro samotný sporný zákaz. V případě, že advokátovi svědčí povolení, či dokonce výjimka, může svému klientovi i nadále svobodně poskytovat poradenství. Sporný zákaz, a zejména ustanovení o povolování, tedy nepředstavují nepřiměřený a neúnosný zásah do samotné podstaty nezávislosti advokátů.

135 Proto i za předpokladu, že by došlo k zásahu do nezávislosti advokátů, je tento zásah odůvodněný a přiměřený.

136 První výtka první části druhého žalobního důvodu musí být tedy zamítnuta.

3) Ke druhé výtce, vycházející ze zásahu do hodnot právního státu

137 Žalobci, podporovaní Bundesrechtsanwaltskammer a Ordre des avocats de Genève, tvrdí, že zachování poslání advokátů je nezbytné k podpoře základních hodnot zakotvených v článku 2 SEU. Sporný zákaz tak porušuje princip právního státu, který zahrnuje několik zásad, včetně zásady právní jistoty, zásady přístupu ke spravedlnosti a zásady spravedlnosti, jakož i dodržování lidských práv. Přístup k právnímu poradenství od advokáta i v nesporných věcech, umožňuje zajistit dodržování principu právního státu, jak potvrzují četné politické a právní dokumenty. Tento zásah do principu právního státu je zjevně nepřiměřený a výklad sporného zákazu konformní s pravidly vyšší právní síly není možný.

138 Rada, podporovaná Estonskou republikou, Komisí a Vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, stanovisko žalobců zpochybňuje. Rada má zejména za to, že skutečnosti doplněné žalobci ve fázi repliky překračují rámec pouhého rozšíření, a jsou tedy nepřípustné na základě článku 84 jednacího řádu.

139 Je třeba postupně posoudit námitku nepřípustnosti vznesenou Radou a opodstatněnost druhé výtky první části druhého žalobního důvodu žalobců.

i) K námitce nepřípustnosti vycházející z článku 84 jednacího řádu

140 Na základě čl. 84 odst. 1 jednacího řádu nelze v průběhu řízení předkládat nové důvody, ledaže by se zakládaly na právních a skutkových okolnostech, které vyšly najevo v průběhu řízení.

141 V projednávané věci žalobci již ve fázi žaloby tvrdili, že posouzení právní situace osoby, které je umožněno poskytnutím právního poradenství, je v právním státě základní činností. Poskytnutí takového poradenství advokátem je tedy zaručeno články 7 a 47 Listiny a představuje rovněž hodnotu společnou všem členským státům.

142 Žalobci následně v replice uvedli, že pojem „právní stát“ zahrnuje zejména zásadu právní jistoty, zásadu přístupu ke spravedlnosti a zásadu spravedlnosti, jak zdůraznila sama Rada ve své žalobní odpovědi. V návaznosti na svou žalobu rovněž připomněli, že článek 2 SEU zakotvuje lidská práva.

143 Žalobci proto zdůraznili, že přístup k právnímu poradenství od advokáta, omezený sporným zákazem, je nezbytný k zajištění dodržování všech výše uvedených práv a zásad. Přístup k právnímu poradenství od advokáta je tedy nutný k zajištění dodržování principu právního státu.

144 Argumenty předložené žalobci v replice tak představují rozšíření žalobních důvodů a výtek uvedených v žalobě, a jsou tedy přípustné.

145 Námitka nepřípustnosti tedy musí být zamítnuta.

ii) K zásahu do hodnot právního státu

146 Tribunál připomíná, že zásada, podle které je Unie založena zejména na hodnotě právního státu, vyplývá jak z článku 2 SEU, který patří k obecným ustanovením Smlouvy o EU, tak z článku 21 SEU týkajícího se vnější činnosti Unie, na který odkazuje článek 23 SEU týkající se společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) [rozsudek ze dne 22. června 2021, Venezuela v. Rada (Dotčení třetího státu), C-872/19 P, EU:C:2021:507, bod 49].

147 Jak bylo připomenuto v bodech 40 a 41 výše, základní právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces zakotvené v článku 47 Listiny má zásadní význam jakožto záruka hodnoty právního státu, která vyžaduje volný přístup k unijnímu právu pro všechny fyzické a právnické osoby v Unii, jakož i možnost jednotlivců jednoznačně rozpoznat svá práva a povinnosti.

148 Tribunál kromě toho upřesnil, že existuje demonstrativní výčet zásad a norem, které lze podřadit pod pojem „právní stát“. Patří mezi ně zejména zásady legality a právní jistoty, právo na účinný soudní přezkum včetně dodržování základních práv, jakož i zásada rovnosti před zákonem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 15. září 2016, Kljujev v. Rada, T-340/14, EU:T:2016:496, bod 88).

149 Úvodem je třeba poznamenat, že žalobci svými argumenty netvrdí, že došlo k porušení principu právního státu jako takového, ale hodnot, které jej tvoří a které jsou právně vyjádřeny v zásadách unijního práva.

150 V rámci prvního argumentu žalobci tvrdí, že možnost volného přístupu každé osoby k právnímu poradenství od advokáta, ať už ve sporných nebo nesporných věcech, je zaručena na základě zásady právní jistoty.

151 Tato základní zásada unijního práva zejména vyžaduje, aby právní úprava byla jasná a přesná, tak aby jednotlivci mohli jednoznačně rozpoznat svá práva a povinnosti a postupovat podle toho (rozsudek ze dne 28. března 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, bod 161).

152 Zásada právní jistoty se tedy týká vlastností, které musí právní normy z podstaty mít. Jak správně uvádí Rada, tato zásada naproti tomu nespočívá v tom, že by advokátům nebo jiným právním odborníkům byla zaručena možnost poskytovat poradenství ohledně způsobu, jakým mají být tyto normy chápány.

153 První argument žalobců tedy musí být odmítnut.

154 V rámci druhého argumentu žalobci tvrdí, že možnost, aby každá osoba měla volný přístup k právnímu poradenství od advokáta ve sporných i nesporných věcech, zajišťuje přístup ke spravedlnosti.

155 Jak uvádí Rada, právo na přístup ke spravedlnosti je zaručeno článkem 47 Listiny. Jak vyplývá z odpovědi na první část prvního žalobního důvodu, právo na přístup k advokátovi je uznáno pouze tehdy, pokud zahrnuje spojitost se soudním řízením, a to za účelem ochrany záruk vyplývajících z článku 47 Listiny. V projednávané věci se přitom podle výkladu připomenutého v bodech 51 a 60 až 63 výše sporný zákaz nevztahuje na právní poradenské služby s takovou spojitostí.

156 Jak bylo uvedeno v odpovědi na první žalobní důvod, žádné pravidlo unijního práva, včetně článku 2 SEU, nezakotvuje základní právo na konzultaci s advokátem v nesporných věcech.

157 Druhý argument žalobců musí být v důsledku toho odmítnut.

158 V rámci třetího argumentu žalobci tvrdí, že možnost, aby každá osoba měla volný přístup k právnímu poradenství od advokáta ve sporných i nesporných věcech, zajišťuje ve společnosti dodržování lidských práv, zejména základního práva na respektování soukromého života zakotveného v článku 7 Listiny.

159 Je nutno konstatovat, že kromě práva na respektování komunikace mezi advokáty a jejich klienty, které je zakotveno v článku 7 Listiny, žalobci neoznačují jiná práva, která by byla dotčena sporným zákazem nebo ustanoveními o povolování. Jak přitom bylo upřesněno v rámci analýzy druhé části prvního žalobního důvodu, tento zákaz, včetně ustanovení o povolování, nepředstavuje zásah do základního práva zaručeného v článku 7 Listiny.

160 Třetí argument žalobců je tedy neopodstatněný.

161 Čtvrtým argumentem žalobci tvrdí, že poskytování právních poradenských služeb v nesporných věcech je součástí základní činnosti advokáta chráněné hodnotami právního státu.

162 Z judikatury ESLP ani Soudního dvora však nelze vyvodit, že by články 7 a 47 Listiny přiznávaly, ať už samostatně nebo společně, právo na poradenství od advokáta v nesporných věcech, jak vyplývá z bodů 52 až 63 výše. Právo na poradenství od advokáta zaručené v článku 47 Listiny se uplatní pouze za podmínky, že existuje spojitost se soudním řízením.

163 Poskytování právních poradenských služeb advokátem v nesporných věcech navíc není zaručeno ani v článku 2 SEU, ani v širším smyslu unijním právem.

164 Čtvrtý argument žalobců je tedy nepodložený.

165 Pátým argumentem žalobci tvrdí, že sporný zákaz nelze vykládat ve smyslu, který by byl slučitelný s principem právního státu. Ten totiž spočívá v prostém zákazu poskytovat právní poradenské služby, který je neslučitelný se zásadou právní jistoty, zásadou přístupu ke spravedlnosti, zásadou spravedlnosti a zásadou dodržování lidských práv.

166 Jak však tvrdí Rada, rozsah sporného zákazu je omezený. Tento zákaz byl vymezen ustanoveními o výjimkách, jakož i ustanoveními o povolování. S ohledem na tato ustanovení Tribunál v odpovědi na první žalobní důvod konstatoval, že sporný zákaz nezasahuje do práv zaručených články 7 a 47 Listiny, a že i kdyby tomu tak bylo ve vztahu k článku 7 Listiny, tento zásah neporušuje čl. 52 odst. 1 Listiny. Ze stejných důvodů tedy sporný zákaz neporušuje ani zásadu přístupu ke spravedlnosti, zásadu spravedlnosti a zásadu dodržování základních práv, kterých se dovolávají žalobci. Kromě toho je třeba připomenout, že argument vycházející z porušení zásady právní jistoty je v rámci tohoto žalobního důvodu irelevantní.

167 Pátý argument žalobců musí být proto odmítnut.

168 Šestým a posledním argumentem žalobci tvrdí, že údajný zásah do hodnot právního státu představuje opatření zjevně nevhodné ke sledování cílů stanovených Radou.

169 Z výše uvedených úvah však vyplývá, že nebyl prokázán žádný zásah do hodnot právního státu.

170 Šestý argument žalobců je tedy třeba odmítnout.

171 Z výše uvedeného vyplývá, že druhá výtka první části druhého žalobního důvodu musí být zamítnuta.

b) Ke druhé části, vycházející z porušení zásady proporcionality

172 Žalobci, podporovaní Bundesrechtsanwaltskammer a Ordre des avocats de Genève, podpůrně tvrdí, že nařízení 2022/1904, 2022/2474 a 2023/427 porušují zásadu proporcionality, která je obecnou zásadou unijního práva zakotvenou v článku 5 SEU. Zavedení obecného režimu zákazu poskytování právních poradenských služeb totiž není způsobilé k dosažení sledovaných legitimních cílů a překračuje meze toho, co je nezbytně nutné k dosažení těchto cílů.

173 Rada, podporovaná Estonskou republikou, Komisí a Vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, s argumenty žalobců nesouhlasí.

174 V tomto ohledu Tribunál připomíná, že zásada proporcionality, která je součástí obecných zásad unijního práva, vyžaduje, aby prostředky zavedené ustanovením unijního práva byly způsobilé k uskutečnění legitimních cílů sledovaných dotyčnou právní úpravou a nepřekračovaly meze toho, co je k dosažení těchto cílů nezbytné (rozsudek ze dne 13. března 2012, Melli Bank v. Rada, C-380/09 P, EU:C:2012:137, bod 52).

175 Je namístě rovněž připomenout, co se týče soudního přezkumu dodržování zásady proporcionality, že unijnímu normotvůrci je třeba přiznat širokou posuzovací pravomoc v oblastech, které z jeho strany předpokládají rozhodnutí politické, ekonomické a sociální povahy a v jejichž rámci má provést komplexní posouzení. Legalita opatření přijatého v těchto oblastech může být zpochybněna pouze zjevnou nepřiměřeností takového opatření s ohledem na cíl, který hodlá příslušný orgán sledovat (rozsudky ze dne 28. března 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, bod 146, a ze dne 15. února 2023, Belaeronavigacia v. Rada, T-536/21, EU:T:2023:66, bod 68).

176 Jak bylo uvedeno v bodech 93 až 103 výše, sporný zákaz vhodně a důsledně naplňuje cíl dále zvýšit tlak na Ruskou federaci, aby ukončila svou útočnou válku vůči Ukrajině, a každopádně jej nelze považovat za zjevně nepřiměřený s ohledem na uvedený cíl. Již z tohoto důvodu je třeba dospět k závěru, že sporný zákaz neporušuje článek 5 SEU.

177 Navíc a v každém případě, i kdyby se žalobci v rámci druhé části druhého žalobního důvodu dovolávali nepřiměřeného zásahu do základního poslání advokátů při dodržování a obraně principu právního státu, je třeba uvést, že toto poslání není bez omezení a může být předmětem omezení odůvodněných cíli obecného zájmu, které Unie sleduje, za podmínky, že taková omezení nepředstavují s ohledem na sledovaný cíl nepřiměřený a neúnosný zásah do samotné podstaty poslání svěřeného advokátům v právním státě (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. března 2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, bod 148).

178 Vzhledem k tomu, že žalobci neprokázali, že by došlo k zásahu do nezávislosti advokátů, jak je uznávána pro účely práva na účinnou právní ochranu, nebo do hodnot právního státu, neprokázali ani, že by sporný zákaz narušoval samotnou podstatu poslání, které advokáti v právním státě plní.

179 Druhá část druhého žalobního důvodu je tudíž neopodstatněná a musí být zamítnuta.

3. K třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení zásady právní jistoty

180 Žalobci, podporovaní Bundesrechtsanwaltskammer a Ordre des avocats de Genève, tvrdí, že ustanovení zavádějící sporný zákaz porušují zásadu právní jistoty. Nejsou jasné ani přesné a neumožňují žádnou předvídatelnost, pokud jde o jejich použití.

181 Zaprvé výklad bodu 19 odůvodnění nařízení 2022/1904 ve spojení s ustanoveními čl. 5n odst. 5 a 6 nařízení č. 833/2014, ve znění pozdějších předpisů, neumožňuje pochopit, které služby jsou ze sporného zákazu vyňaty.

182 Zadruhé výjimka týkající se slučitelnosti s cíli nařízení 2022/2474 a 2023/427 a nařízení č. 269/2014 stanovená v čl. 5n odst. 6 nařízení č. 833/2014 není dostatečně vymezena, neboť tato nařízení nedefinují, jaké jsou jejich cíle.

183 Zatřetí pojem být „výhradně či společně [ovládán]“ právnickou osobou, subjektem nebo orgánem založeným nebo zřízeným podle práva některého členského státu, země, která je členem Evropského hospodářského prostoru, Švýcarska nebo partnerské země, použitý v čl. 5n odst. 7 nařízení č. 833/2014, je nesrozumitelný.

184 Začtvrté znění sporného zákazu neumožňuje pochopit, zda jsou zakázány či nikoli takové činnosti, jako jsou služby právního zastupování v rámci postupu před zahájením soudního řízení, služby týkající se stažení nebo likvidace investic podniků existujících v Rusku, sepsání zápisu o převodu akcií týkajícího se nabytí vlastních akcií subjektem z Unie od ruských akcionářů, následné konzultace na základě dohody uzavřené před 7. říjnem 2022 nebo vystupování na konferencích o právních otázkách nebo organizace takových konferencí, pokud jsou jejími účastníky zaměstnanci subjektu usazeného v Rusku.

185 Žalobci dodávají, že Rada upravila a upřesnila rozsah působnosti ustanovení zavádějících sporný zákaz, což však nezhojilo porušení zásady právní jistoty. Jedná se o upřesnění po přijetí sporného zákazu, z nichž většina není veřejná, přičemž pojem „právní poradenství v nesporných záležitostech“, které bylo zakázáno, stále není jasně definován.

186 Rada, podporovaná Estonskou republikou, Komisí a Vysokým představitelem Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, s argumenty žalobců nesouhlasí.

187 V tomto ohledu Tribunál připomíná, že podle ustálené judikatury zásada právní jistoty, která představuje obecnou zásadu unijního práva, vyžaduje zejména, aby právní úprava byla jasná a přesná a její účinky byly předvídatelné, zejména pokud může vyvolat nepříznivé důsledky pro jednotlivce a podniky. Sankce, byť netrestní povahy, může být uložena pouze tehdy, má-li jasný a jednoznačný právní základ. Zásada právní jistoty zejména znamená, že všechny unijní právní normy, především pokud ukládají či umožňují uložit sankce, musí být jasné a přesné, tak aby dotčené osoby mohly jednoznačně rozpoznat svá práva a povinnosti, které z nich vyplývají, a postupovat podle toho (viz rozsudek ze dne 16. července 2014, National Iranian Oil Company v. Rada, T-578/12, nezveřejněný, EU:T:2014:678, bod 112 a citovaná judikatura).

188 Z judikatury rovněž vyplývá, že existence vágních výrazů v ustanoveních nemusí nutně vést k porušení článku 7 EÚLP a skutečnost, že zákon přiznává posuzovací pravomoc, není sama o sobě v rozporu s požadavkem předvídatelnosti, jsou-li rozsah a pravidla pro výkon takové

pravomoci dostatečně jasně vymezena s ohledem na daný legitimní cíl, aby byla jednotlivci poskytnuta odpovídající ochrana proti svévoli. V tomto ohledu judikatura kromě samotného znění zákona zohledňuje i otázku, zda použité neurčité pojmy byly upřesněny ustálenou a zveřejněnou judikaturou (viz rozsudek ze dne 4. září 2015, NIOC a další v. Rada, T-577/12, nezveřejněný, EU:T:2015:596, bod 135 a citovaná judikatura).

189 Kromě toho požadavek předvídatelnosti, který doprovází zásadu legality trestů – která vyžaduje, aby zákon jasně definoval protiprávní jednání a tresty – nebrání tomu, aby zákon přiznal posuzovací pravomoc, jejíž rozsah a pravidla pro její výkon jsou dostatečně jasně vymezeny. Tyto zásady vyplývající z judikatury se vztahují i na omezující opatření, která, ačkoli v zásadě nemají za cíl sankcionovat protiprávní jednání, ale představují preventivní opatření, značně zasahují do práv a svobod osob, na něž se vztahují (viz rozsudek ze dne 4. září 2015, NIOC a další v. Rada, T-577/12, nezveřejněný, EU:T:2015:596, bod 136 a citovaná judikatura).

190 Argumenty žalobců je třeba posoudit z hlediska těchto zásad.

191 V rámci prvního argumentu žalobci tvrdí, že znění bodu 19 odůvodnění nařízení 2022/1904 a ustanovení týkajících se sporného zákazu neumožňuje identifikovat zakázané právní poradenské služby.

192 Zatímco bod 19 odůvodnění nařízení 2022/1904 pouze identifikuje široké kategorie právních poradenských služeb, na které se sporný zákaz vztahuje, jakož i ty, které mu nepodléhají, odstavce 5 a 6 článku 5n nařízení č. 833/2014 vymezují sporný zákaz přesněji.

193 V každém případě i za předpokladu, že by advokáti mohli vycházet ze striktního výkladu dotčených ustanovení a upustit od poskytování právního poradenství nezbytného k předcházení, předvídání, či dokonce k přípravě soudního nebo správního řízení, stačí připomenout, jak bylo uvedeno v odpovědi na první žalobní důvod, že znění článku 5n nařízení č. 833/2014, zejména jeho odstavců 5 a 6, každopádně umožňuje žalobcům odlišit právní poradenské služby, na které se sporný zákaz nevztahuje, od služeb, které mu podléhají.

194 První argument žalobců tudíž nelze přijmout.

195 V rámci druhého argumentu žalobci tvrdí, že požadavek slučitelnosti s cíli sledovanými nařízením č. 833/2014 a nařízením č. 269/2014, jak je stanoven v čl. 5n odst. 6 nařízení č. 833/2014, je nepřesný.

196 Bod 2 odůvodnění nařízení č. 833/2014 uvádí, že přijetí omezujících opatření by mělo „zvýšit náklady na akce Ruska, které narušují územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny, a podpořit mírové urovnání krize“.

197 Bod 3 odůvodnění nařízení č. 269/2014 upřesňuje, že „řešení krize by mělo být nalezeno prostřednictvím jednání mezi vládami Ukrajiny a Ruské federace […], a nepřinesou-li tato jednání v určitém omezeném časovém rámci výsledky, rozhodne Evropská unie o dalších opatřeních, jako je zákaz cestování, zmrazení majetku a zrušení summitu EU-Rusko“. Jeho bod 6 odůvodnění připomíná, že toto nařízení „dodržuje základní práva a ctí zásady uznané zejména v [Listině], zejména právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces a právo na ochranu osobních údajů“.

198 Požadavek slučitelnosti s cíli sledovanými nařízením č. 833/2014 a nařízením č. 269/2014, jak je stanoven v čl. 5n odst. 6 nařízení č. 833/2014, má tedy zajistit, aby výjimka stanovená tímto ustanovením nenarušila cíl vyvíjet tlak na Ruskou federaci, aby ukončila svou útočnou válku vůči Ukrajině, při dodržení zásad zaručených Listinou. Jak zdůrazňuje Rada, tento požadavek má zabránit jakémukoli zneužití výjimky uvedené ve výše uvedeném odstavci 6, a je tedy dostatečně výslovný.

199 Druhý argument žalobců tedy musí být odmítnut.

200 V rámci třetího argumentu žalobci tvrdí, že pojem „ovládá“ uvedený v čl. 5n odst. 7 nařízení č. 833/2014, který zahrnuje pojmy „výhradně ovládá“ a „společně ovládá“, je vzhledem k chybějící definici v tomto nařízení nesrozumitelný.

201 Rada však správně zdůrazňuje, že v oblasti omezujících opatření Soudní dvůr již rozhodl, že „společnost lze považovat za ‚vlastněnou nebo ovládanou jiným subjektem‘, nachází-li se takový subjekt v postavení, v němž je schopen ovlivňovat rozhodnutí dotčené společnosti, a to i v případě, že mezi těmito dvěma hospodářskými subjekty neexistuje žádný právní vztah, vlastnictví nebo kapitálová účast“ (rozsudek ze dne 10. září 2019, HTTS v. Rada, C-123/18 P, EU:C:2019:694, bod 75).

202 Třetí argument žalobců proto musí být odmítnut.

203 Čtvrtým argumentem žalobci tvrdí, že sporný zákaz je stižen řadou nepřesností, pokud jde o jeho rozsah.

204 Žádná z tvrzených nepřesností však nemůže vést k porušení zásady právní jistoty.

205 Předně, jak vyplývá z bodu 61 výše, znění čl. 5n odst. 5 nařízení č. 833/2014 umožňuje poskytování právních poradenských služeb v rámci postupů před zahájením soudního řízení.

206 Pokud jde dále o stažení investic nebo likvidaci investic podniků existujících v Rusku, z čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014 vyplývá, že poskytování právních rad v souvislosti s takovými transakcemi je zakázáno, je-li určeno pro ruskou vládu a subjekty usazené v Rusku. Takový zákaz může být zrušen pouze za podmínek stanovených jednak v čl. 5n odst. 7 nařízení č. 833/2014 a jednak v čl. 12b odst. 2a téhož nařízení.

207 Článek 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014 zakazuje poskytování právního poradenství stran zápisu o převodu akcií týkajícího se nabytí vlastních akcií subjektem z Unie od stávajících ruských akcionářů, je-li toto poradenství určeno přímo či nepřímo ruské vládě nebo subjektům usazeným v Rusku. V tomto ohledu je irelevantní, že z dotčené transakce provedené díky uvedenému právnímu poradenství může mít v konečném důsledku nepřímý prospěch ruská vláda nebo subjekty usazené v Rusku.

208 V souladu s článkem 2 nařízení 2022/1904 vstoupil sporný zákaz v platnost dne 7. října 2022. Z toho vyplývá, že advokátům je v zásadě zakázáno poskytovat právní poradenství ruské vládě nebo subjektům usazeným v Rusku v rámci následných konzultací, na základě pověření nebo smlouvy uzavřené před 7. říjnem 2022. Tento zákaz může být zrušen pouze za podmínek stanovených v čl. 5n odst. 4 nařízení č. 833/2014, a sice u poskytování právního poradenství konkrétně za účelem ukončení smluv uzavřených před 7. říjnem 2022 před uplynutím lhůty stanovené v tomto ustanovení.

209 Na závěr je třeba uvést, že čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014 zakazuje poskytovat, byť nepřímo, právní poradenské služby ruské vládě nebo subjektům usazeným v Rusku. Tento zákaz však nebrání vystoupení na konferenci, které se účastní zaměstnanec ruské vlády nebo subjektu usazeného v Rusku, pokud toto vystoupení zůstává obecné a nepředstavuje poskytování poradenství založeného na výkladu a použití právní normy v konkrétní situaci, které by mohlo usnadnit přijetí rozhodnutí ruské vlády, ruského subjektu nebo určité kategorie ruských subjektů.

210 V důsledku toho je třeba třetí žalobní důvod zamítnout.

211 Vzhledem k tomu, že všechny tři žalobní důvody uplatněné žalobci na podporu jejich žaloby byly zamítnuty, musí být žaloba v každém případě zamítnuta, aniž je třeba rozhodnout o její přípustnosti.

IV. K nákladům řízení

212 Podle čl. 134 odst. 1 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.

213 Vzhledem k tomu, že Rada požadovala náhradu nákladů řízení a žalobci neměli ve věci úspěch, je důvodné posledně uvedeným uložit, že ponesou vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené Radou.

214 V souladu s čl. 138 odst. 1 a 3 jednacího řádu ponesou Bundesrechtsanwaltskammer, Ordre des avocats de Genève, Estonská republika, Komise a Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů

TRIBUNÁL (velký senát)

rozhodl takto:

1) **Žaloba se zamítá.**

2) **Orde néerlandais des avocats au barreau de Bruxelles a další žalobci, jejichž jména jsou uvedena v příloze, ponesou vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené Radou Evropské unie.**

3) **Bundesrechtsanwaltskammer, Ordre des avocats de Genève, Estonská republika, Evropská komise a Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ponesou vlastní náklady řízení.**

van der Woude	Papasavvas	da Silva Passos
Kornezov	Truchot	Gervasoni
Półtorak	Nihoul	Öberg
Mac Eochaidh	Pynnä	Martín y Pérez de Nanclares
Brkan	Zilgalvis	Gâlea

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 2. října 2024.

Podpisy.